

MONEDDE DESCOPERITE LA COCHIRLENI, COMUNA RASOVA, JUDEȚUL CONSTANȚA

Steluța Gramaticu*

Mots-clés: monnaies géto-daces de type Inotești-Răcoasa, contremarques, Tibère, Trajan, pièces romaines de bronze du IVe siècle, Justin I, Justin II.

Cuvinte cheie: monede geto-dacice tip Inotești-Răcoasa, contramărci, Tiberius, Traian, monede romane din sec. IV p.Chr., Justin I, Justin II.

Résumé: En 1965, on a présenté pour acquisition au Cabinet Numismatique du Musée de la Ville de Bucarest 16 monnaies antiques, qui avaient été découvertes dans la localité Cochirleni, commune de Rasova, dép. de Constanța. Parmi elles, il y a quatre pièces de argent géto-daces qui proviennent d'un trésor découvert dans l'année 1940 sur la rive du Danube, dans un pot noir, à la profondeur de 6 m. Elles sont de type Inotești-Răcoasa, qui est daté à la fin du IIe siècle et au Ier siècle av. J.-C.

Toujours en 1940 furent trouvées deux pièces romaines impériales, deux sesterces de Tibère et Trajan, mais sans aucun rapport avec le dépôt de pièces géto-daces. Celles-ci sont suivies par un lot beaucoup plus compact de pièces de bronze du IVe siècle, à partir de deux monnaies de Licinius de type IOVI CONSERVATORI, continuant avec des émissions de Constance II, Valens et Flacilla et en terminant avec des bronzes d'Arcadius. Les deux dernières pièces sont de l'époque byzantine, un demi-follis de Justin I et un pentanummion de Justin II et Sofia. Ces pièces proviennent de découvertes isolées de cette localité, qui ont été faites jusqu'au moment de l'offre.

Sur le sesterce de Tiberius ont été appliquées trois contremarques. La première contremarque représente la tête d'un personnage féminin portant une couronne d'épis de blé, qui pourrait être identifié avec Déméter / Cérès, et est datée au temps de Claudius I. Le deuxième poinçon, avec **NERCPP**, date de la période de Nero et il a été plus rarement utilisé. Le plus récent porte le nom de l'empereur GALBA, qui a été appliqué sur l'avvers des sesterces de Tibère et surtout à l'époque de Claude et de Néron.

Rezumat: În anul 1965, Cabinetul Numismatic al Muzeului Municipiului București a achiziționat un număr de 16 monede antice ce au fost descoperite în localitatea Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța. Între acestea, sunt patru piese de argint geto-dacice ce provin dintr-un tezaur descoperit în anul 1940, la adâncimea de 6 m pe malul Dunării. Ele sunt de tip Inotești-Răcoasa, care datează de la sfârșitul sec. II - sec. I a.Chr. Tot în anul 1940 au mai fost aflate și două monede romane imperiale, doi sesterți de la Tiberius și Traian, care nu au nicio legătură cu depozitul de monede geto-dacice. Acestea sunt urmate de un lot mai compact de piese de bronz din sec. IV p.Chr., începând cu două monede de la Licinius de tip IOVI CONSERVATORI, continuând cu emisiuni de la Constantius II, Valens și Flacilla, și încheindu-se cu bronzuri de la Arcadius. Ultimele două monede sunt exemplare din epoca bizantină, o jumătate de follis de la Justin I și un pentanummion de la Justin II și Sofia. Pe sesterțul de la Tiberius sunt prezente trei contramărci, ce au fost aplicate în vremea succesorilor săi.

---

* Muzeul Municipiului București.

În anul 1965, au fost aduse la Cabinetul Numismatic al Muzeului Municipiului București spre a fi achiziționate, un număr de 16 monede antice ce au fost descoperite în localitatea Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța. Între acestea, sunt patru piese de argint geto-dacice ce provin dintr-un tezaur descoperit în anul 1940, într-o oală neagră, la adâncimea de 6 m pe malul Dunării. Inițial au fost mai multe monede asemănătoare, care s-au risipit, rămânând numai aceste patru exemplare¹. Tot în anul 1940, au mai fost aflate și două monede romane imperiale, doi sesterți de la Tiberius și Traian, dar care nu au nicio legătură cu depozitul de monede geto-dacice. Restul pieselor provin din descoperiri izolate în aceeași localitate, ce au fost realizate până în momentul ofertei.

Pe teritoriul așezării de la Cochirleni, s-au succedat mai multe civilizații, din neolitic până în epoca medievală, fiind relevate aici urmele unei prime așezări de tip tell încă din timpul culturii Gumelnița². Pentru perioada preromană, este semnalată descoperirea unei amfore mici de Thasos, neșampilate, datată în sec. IV-III a.Chr., care a fost folosită ca urnă funerară³. Tot aici s-a identificat începutul valului mare de pământ însoțit de două șanțuri ce străbate Dobrogea până la Constanța⁴. Acesta ar fi fost întărit pe latura sudică de o serie de castre, dintre care unul a fost atestat la Cochirleni. Denumit mai târziu „Cetatea Pătului”, acesta a fost construit pe malul drept al Dunării, cu ziduri din piatră și mortar, ce închid o suprafață de circa 3 hectare. Deși până acum nu existau prea multe dovezi ale unei locuri constante în localitatea de pe malul Dunării, aceste descoperiri monetare pledează pentru această ipoteză.

Tezaurul de monede geto-dacice de tip Inotești - Răcoasa, 1940

Av. Cap schematizat spre dreapta, cu șase linii ce redau părul și cu trei globule în loc de ochi, gură și bărbie; pe cap, o rozetă cu șase petale.

Rv. deasupra calului; sub cal. Cal schematizat spre stânga. În câmp stânga, pe piciorul ridicat al calului, o pasăre spre dreapta. Cerc perlat discontinuu.

Preda 1973, p. 248, nr. 4, dar cu avers 5 – revers 4, pl. XLIX, 4 revers.

1. AR 6,26 g; 23,5 × 25,4 mm; formă concav-convexă; inv. 87701. Pl. I, 1.

Av. Cap schematizat spre dreapta, cu șase linii ce redau părul și cu trei globule în loc de ochi, gură și bărbie; pe cap, o rozetă cu șase petale.

¹ Informațiile au fost consemnate în fișele monedelor, fiind furnizate în momentul achiziției de ofertantul Iarca Opreșan.

² Comșa 1977, p. 66, 69. Sîrbu 1983, p. 47. Florescu 1986, p. 173. Hasotti 1997, p. 85. CCA, Campania 2001, București, 2002, p. 107, nr. 72.

³ Irimia 1973, p. 15 și 17.

⁴ Diaconu 1973-1975, p. 199-212. E. Comșa, P. Diaconu, EAIVR, I (A-C), s.v. Cochirleni.

Rv. **M** deasupra calului; **N** sub cal. Cal schematizat spre stânga. În câmp stânga, pe piciorul ridicat al calului, o pasăre spre dreapta. Cerc perlat discontinuu.

Preda 1973, p. 248, nr. 6, avers 6 – revers 6 variantă, pl. XLIX, 6.

2. AR $\leftarrow$ 5,84 g; 23,7 × 24,8 mm; formă concav-convexă; inv. 87698. Pl. I, 2.

Av. Cap schematizat spre dreapta, cu șase linii ce redau părul (din care sunt vizibile doar cinci) și cu trei globule în loc de ochi, gură și bărbie; pe cap, o rozetă cu șase petale.

Rv. **M** deasupra calului; **N** sub cal. Cal schematizat spre stânga. În câmp stânga, pe piciorul ridicat al calului, o pasăre spre dreapta, parțial vizibilă. Cerc perlat discontinuu.

Preda, p. 249, nr. 14, avers 12 – revers 12, pl. XLIX, 14.

3. AR $\curvearrowright$ 6,44 g; 26 mm; formă concav-convexă; inv. 87700. Pl. I, 3.

Av. Cap schematizat spre dreapta, cu șase linii ce redau părul și cu trei globule în loc de ochi, gură și bărbie; pe cap, o rozetă cu șase petale.

Rv. **M** **T**, deasupra calului; **M** / **T**, sub cal. Cal schematizat spre stânga. În câmp stânga, pe piciorul ridicat al calului, o pasăre spre dreapta. Cerc perlat discontinuu.

Preda, p. 251, nr. 27, avers 20 - revers 26, pl. L, 12.

4. AR $\curvearrowright$ 6,48 g; 23,5 × 24,9 mm; formă concav-convexă; inv. 87699. Pl. I, 4.

IMPERIUL ROMAN

Tiberius (14-37)

Av. Cvadrigă spre dreapta. Cerc perlat. Pe avers au fost aplicate trei contramărci:

- $\nearrow$ o contramarcă ovală, de 9,7 × 12 mm, cu capul unui personaj feminin ce poartă o cunună de spice (Demeter ?) spre stânga,

- $\nwarrow$ o contramarcă dreptunghiulară, de 5 × 14,4 mm, cu literele **NERCPP**,

- $\swarrow$ o contramarcă dreptunghiulară, de 5,3 × 13,7 mm, cu literele **GALBA**.

Rv. $\cup$ **TI • CAESAR • DI[VI • A]VG • [F • AVGVST • P • M • TR • POT • XXXVI •]**. În centru, S C.

RIC, I, p. 109, nr. 37, pl. VI, 110 (av.), sesterț Roma, anii 34-36 p.Chr.

RIC, I², p. 98, nr. 54, sesterț Roma, anii 34-35 p.Chr.

BMC, I, p. 134, nr. 103, pl. 24, 10, sesterț Roma, anii 34-35 p.Chr.

5. AE $\uparrow$ 24,06 g; 34,6 × 35,2 mm; inv. 87703. Pl. I, 5.

Traian (98-117)

Av. IMP • CAES • NER • TRAIANO • OPTIMO • AVG • GER • DAC • PARTHICO
• P • M • TR • P • COS • VI • P • P •. Bust laureat și drapat spre dreapta.

Rv. REX PARTHIS – DATVS. În exergă, S C.

Traian șezând pe un tron, pe o platformă spre stânga, însoțit de prefect, prezintă regelui Parthamaspatēs pe Parthia învinsă.

RIC, II, p. 291, nr. 667, pl. XI, 194, sesterț Roma, anii 114-117 p.Chr.

BMC, III, p. 223, nr. 1045 var. avers, sesterț Roma, anii 116-117 p.Chr.

6. AE $\mathfrak{N}$ 22,48 g; 32,5 × 33,6 mm; inv. 87702. Pl. I, 8.

Licinius (308-324)

Av. IMP C VAL LICIN LICINIVS PF AVG. Cap laureat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. IOVI CONS – ERVATORI. În câmp dreapta, A; în exergă, SMN.

Jupiter stând spre stânga, cu chlamys pe umărul stâng, ține în mâna dreaptă pe un glob o Victorie înaripată și în mâna stângă un sceptru. În câmp stânga jos, un vultur spre stânga, cu capul întors spre dreapta, ce ține o cunună în cioc.

RIC, VII, p. 601, nr. 13, Nicomedia, officina A, anii 313-317.

7. AE $\mathfrak{L}$ 1,82 g; 19,7 × 20,5 mm; inv. 87707. Pl. I, 9.

Av. [...] LICINIVS PF AVG. Bust laureat și cuirasat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. IOVI CONS – [ERVATORI]. Jupiter stând spre stânga, cu chlamys pe umărul stâng, ține în mâna dreaptă pe un glob o Victorie înaripată și în mâna stângă un sceptru. În câmp stânga jos, un vultur spre stânga, cu capul întors spre dreapta, ce ține o cunună în cioc. Imagine parțial păstrată și monetărie ilizibilă.

RIC, VII, tip IOVI CONSERVATORI, varianta fără captiv, anii 313-317.

8. AE $\mathfrak{K}$ 1,22 g; 15,2 × 17 mm; piesă uzată; pe revers, monetărie ștearsă; inv. 87710. Pl. I, 10.

Constantius II Caesar (337-361)

Av. [FL] IVL CONSTANTIVS NOBC. Bust laureat, cuirasat, în *paludamentum*, spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. GLOR – IA EXERC – ITVS (3). În exergă, SMKA. Doi soldați stând din față, fiecare ține o sulică și câte un scut. Între ei, un stindard. Cerc perlat.

LRBC, I, p. 29, nr. 1265, Cyzicus, perioada IIIa, anii 335-337.

9. AE $\mathfrak{L}$ 1,31 g; 15,8 mm; inv. 87706. Pl. I, 11.

Constantius II (337-361)

Av. DN CON[STAN – TIVS] PF AVG. Bust diademat (cu perle) și drapat spre dreapta.

Rv. [FEL TEMP RE – PARATIO] (FH 3). Virtus spre stânga, cu un scut pe brațul stâng, străpunge cu lancea un călăreț ce cade, prinzându-se de gâtul calului. Monetărie ilizibilă.

LRBC, II, tip FEL TEMP REPARATIO (FH 3), anii 351-361 (AE 3).

10. AE K 1,20 g; 14,6 × 16,1 mm; deteriorată; inv. 87711. Pl. I, 12.

Valens (364-378)

Av. DN VA[LENS] – PF AVG. Bust diademat și drapat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. [GLORIA RO] – MANOR[VM]. Împăratul stând spre dreapta, ține captivul în mâna dreaptă și un stindard în mâna stângă. Monetărie ilizibilă.

LRBC, II, tip GLORIA ROMANORVM (8), anii 364-378.

11. AE $\downarrow$ 2,22 g; 15,8 × 16,8 mm; deteriorată; inv. 87704. Pl. I, 13.

Flacilla (379 – 386)

Av. AEL FLAC – C[ILLA AV]G. Bust diademat și drapat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. SALVS REI – PVBLICAE. În câmp stânga, F . În exergă, **CON – E**.

LRBC, II, p. 89, nr. 2167 variantă, Constantinopolis, officina E, anii 383-386 (AE 2).

12. AE $\downarrow$ 4,84 g; 21,7 × 24 mm; inv. 87705. Pl. I, 14.

Arcadius (383-408)

Av. DN ARCADIVS PF AVG. Bust diademat și drapat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. VOT / V în cunună. În exergă, • **SMHA**.

LRBC, II, p. 84, nr. 1969, Heraclea Thracica, officina A, anul 383 (AE 4).

13. AE $\uparrow$ 1,18 g; 13,3 × 14,1 mm; inv. 87708. Pl. I, 15.

Av. DN ARCADIVS [PF AVG]. Bust diademat și drapat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. SALVS REI – [PVBLICAE]. În exergă, **CONS[A]**.

LRBC, II, p. 89, nr. 2185, Constantinopolis, officina [A], anii 383-392 (AE 4).

14. AE $\downarrow$ 0,81 g; 12,4 × 13,4 mm; inv. 87709. Pl. I, 16.

IMPERIUL BIZANTIN

Justin I (518-527)

Av. [.....] – AS PP AVG. Bust laureat și drapat spre dreapta. Cerc perlat.

Rv. **K** în centru. În câmp stânga, o cruce între literele **N – I**. În câmp dreapta, **B**.

DOW, I, p. 50, nr. 34b.I, variantă legendă avers, Nicomedia, ½ follis, anii 518-527.

15. AE ↓ 8,42 g; 23 × 24,1 mm; inv. 87712. Pl. I, 17.

Justi *și Sofia (565-578)*

Av. Cerc perlat.

Rv. **Є**. În câmp dreapta, **N**. Cerc perlat.

DOW, I, p. 234, nr. 116.2, Nicomedia, pentanummion, anii 565-578.

16. AE ↑ 1,50 g; 13,1 × 15 mm; inv. 87713. Pl. I, 18.

Micul depozit de la Cochirleni descoperit în 1940 este alcătuit din patru monede de argint de tip Inotești-Răcoasa. Acestea, cu o formă accentuată concav-convexă și greutatea ce se situează între 5,84 - 6,48 g, sunt imprimate cu siglele **M** / **M**; **M** / **N**; **M** / **N**; **M** / **M**/T. Monedele geto-dacice de tip Inotești-Răcoasa sunt emisiuni târzii derivate stilistic din cele de tip Adâncata-Mănăstirea și Vârteju-București. Cea mai mare parte a descoperirilor se situează în stânga Dunării, în Câmpia Română, concentrându-se în două mari zone, una între râurile Argeș și Ialomița, și cealaltă în zona Buzăului până la cursul inferior al Siretului. Cu toate acestea, astfel de monede încep să fie semnalate din ce în ce mai des în regiunea din dreapta Dunării, în așezările de pe malul fluviului. Mai multe descoperiri de tip Inotești-Răcoasa sunt menționate în zona de sud-vest a Dobrogei, unde o piesă în stare fragmentară a fost aflată la Izvoarele, com. Lipnița, jud. Constanța alături de o emisiune de tip Vârteju-București în punctul „La tablă”, pe malul Dunării, în vecinătatea așezării geto-dacice⁵. O altă monedă mult mai bine păstrată provine din localitatea alăturată Dunăreni, com. Aliman, ce a fost aflată într-o mică fortificație de lângă castrul roman⁶. În cadrul săpăturilor arheologice de la Ostrov, jud. Constanța, a fost găsită în pământul de umplutură o piesă fragmentară de tip Inotești-Răcoasa⁷. De asemenea, în cadrul cercetărilor arheologice din 2007 de la Ulmetum - Pantelimonul de Sus, com. Pantelimon, a fost descoperit un exemplar fragmentar. La aceste semnalări se adaugă o piesă găsită passim în Dobrogea, care ar putea proveni din sud-vest, tot de pe malul Dunării⁸.

Cu toate acestea, monedele de tip Inotești-Răcoasa apar și în nord, în compoziția unui tezaur aflat recent în 2006, la Somova, jud. Tulcea în număr de 13 exemplare, alături de emisiuni geto-dacice de tip Vârteju-București (24

⁵ Talmațchi 2000, p. 394, nr. 1-2.

⁶ Talmațchi 2000, p. 394, nr. 3.

⁷ Talmațchi 2008, p. 498.

⁸ Talmațchi 2008, p. 487 și p. 492-493.

ex.) și Măcin (16 ex.), dar și împreună cu trei exemplare de la regele traco-getic Moskon⁹. Depozitul de la Cochirleni se înscrie în seria descoperirilor de astfel de emisiuni din așezările dobrogene, descoperiri ce schițează o arie de circulație în zona de sud-vest la sfârșitul sec. II - I a.Chr.

Următoarea monedă din catalog este o emisiune romană de la Tiberius, pe care am identificat-o cu destulă dificultate datorită stării slabe de conservare. Piesa, bătută la Roma în anii 34-36, este interesantă mai ales datorită celor trei contramărci aplicate pe avers. Prima care a fost imprimată pare să fie cea cu capul unui personaj feminin spre stânga, ce poartă o cunună de spice de grâu și care ar putea fi identificată cu Demeter / Ceres. A doua aplicare datează din vremea lui Nero și este unul dintre cele mai rare poansonane folosite. Cea mai târzie este cea cu numele împăratului GALBA, care a fost aplicată pe aversul unor sesterti începând de la Tiberius și mai ales din epoca lui Claudius și Nero, așa cum reiese din catalogul realizat de R. Martini în 2002¹⁰.

În ceea ce privește prima contramarcă, am preferat să o identificăm cu Demeter / Ceres, deoarece am găsit un chip asemănător stilistic pe aversul unui denar roman republican atribuit acestei divinități¹¹. Ca datare, s-ar putea presupune ca ea să fi fost aplicată în vremea lui Claudius, pentru că în această perioadă încep să se bată emisiuni de bronz cu CERES AVGVSTA pe revers sau ca împărătesele Antonia și Agrippina să fie redată pe avers cu cunună de spice de grâu. Toate aceste manifestări fac aluzie la grija constantă a împăratului de a asigura necesarul de grâne Romei, grijă consemnată și în izvoare¹².

Contramarca cu inițialele NERCPP a fost citită ca semnificând titulatura imperială NERO CAESAR PATER PATRIAE. Împăratul a preluat titlul de *Pater Patriae* spre sfârșitul anului 55 p.Chr. sau la începutul lui 56¹³, ea fiind aplicată după acest moment. Contramarca este mai puțin cunoscută, fiind semnalată până acum doar pe două piese din vremea lui Claudius. Una a fost menționată de numismatul italian în lucrarea sa, ca fiind o emisiune în numele Agrippinei, de tip RIC 102, din colecția Ashmolean Museum, Oxford¹⁴. A doua piesă provine de pe internet, de pe un site specializat în contramărci romane imperiale¹⁵. În virtutea rarității acestui poanson, am identificat aici această ultimă monedă, lipsită însă de date tehnice, pe care am și ilustrat-o pentru a evidenția mai bine o comparație între contramărcile imprimate.

⁹ Talmațchi 2008, p. 476-479.

¹⁰ Martini 2002, p. 32, nr. 2.3.2.B.2 și p. 201-202, nr. 1.4006-1.4011.

¹¹ Crawford, 378 / 1c.

¹² RIC, I, p. 119.

¹³ RIC, I², p. 149, nr. 3 și p. 151, nr. 8-9 (Roma, decembrie 55 – decembrie 56).

¹⁴ Martini 2002, p. 202, nota 2397.

¹⁵ Piesa a fost afișată pe internet, pe site-ul www.romancoins.info, ce conține Museum of Countermarks on Roman Coins, nr. 7.

Imp. Roman – Claudius I (41-54)

Av. TI • CLAVDIVS • CAESAR • AVG • P M • TR • P • IMP • P P •.

Cap laureat spre dreapta. C. p. Pe avers au fost aplicate trei contramărci:

- o contramarcă ovală, cu capul unui personaj feminin ce poartă o cunună de spice (Demeter ?) spre stânga,

- o contramarcă dreptunghiulară, cu literele **NERCPP**,

- o contramarcă dreptunghiulară, cu literele **GALBA**.

Rv. SPES – AVGVSTA. În exergă, S C.

Speranța mergând spre dreapta, ține în mâna dreaptă o floare.

RIC, I, p. 129, nr. 64, pl. VIII, 125, sesterț Roma, anii 41-54 p.Chr.

RIC, I², p. 130, nr. 115, sesterț Roma, anii 50-54 p.Chr.

BMC-Roman, I, p. 191, nr. 192, pl. 36, 3, sesterț Roma, anul 43 p.Chr.

AE fără date tehnice. Pl. I, 6.

Este interesant faptul că pe aversul acestei emisiuni, mult mai bine păstrată, au fost imprimate toate cele trei contramărci care apar și pe moneda din catalogul nostru.

Un poanson foarte asemănător, poate chiar același, dar citit altfel este menționat și de R. Martini: (NE)R•C•(MP)¹⁶. Acesta, aplicat pe un sesterț din vremea împăratului Claudius, a fost citit cu o oarecare rezervă ca fiind NERO CAESAR IMPERATOR, autorul exprimându-și îndoiala în nota 2397. Tot aici, autorul consideră că este foarte posibil ca atât pe moneda din catalogul său, cât și pe piesa de la Oxford să fi fost imprimate variante neîngrijite, greșit redade ale celei mai des întâlnite contramărci din vremea lui Nero, cea cu inițialele NCAPR (NERO CAESAR AUGUSTUS PROBAVIT)¹⁷. Așa cum reiese din pl. II, în care am expus alături de sesterțul de la Tiberius descoperit la Cochirleni și piesa de la Claudius de pe internet, și fotografia aversului monedei lui R. Martini (pl. I, 7), pare să fie vorba de o singură contramarcă, și anume cea cu inițialele **NERCPP**. Comparația celor trei fotografii indică faptul că și cea din urmă, citită impropriu ca (NE)R•C•(MP) să fie de fapt un alt poanson al aceleiași contramărci cu **NERCPP**, alta și mult diferită decât cea cu NCAPR.

În catalogul nostru, o altă piesă interesantă, ce a fost descoperită în 1940 ca și piesa de la Tiberius, este un sesterț de la Traian foarte bine păstrat, emis la Roma în anii 114-117. Acesta este urmat de un lot mai compact de piese de bronz din sec. IV, începând cu două monede de la Licinius de tip IOVI CONSERVATORI, continuând cu emisiuni de la Constantius II, Valens și Flacilla, și încheindu-se cu bronzuri de la

¹⁶ Martini 2002, p. 202, nr. 1.4012.

¹⁷ BMC, I, p. xxxi, 3.

Arcadius. Ultimele două monede sunt exemplare din epoca bizantină, o jumătate de follis de la Justin I și un pentanummion de la Justin II și Sofia.

Mai mult sau mai puțin importante, aceste monede completează lista descoperirilor monetare dobrogene, pledând pentru continuitatea locuirii civile de la Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța.

Bibliografie

- Comșa 1977:** E. Comșa, *Neoliticul județului Constanța*, RMM, 5, 1977.
- Diaconu 1973-1975:** P. Diaconu, *Date noi privind „Valul mare de pământ” din Dobrogea*, Peuce, 4, 1973-1975, p. 199-212.
- Florescu 1986:** R. Florescu, *Limesul dunărean bizantin în vremea dinastiilor isauriană și macedoneană*, Pontica, 19, 1986.
- Hasotti 1997:** P. Hasotti, *Epoca neolitică în Dobrogea*, Constanța, 1997.
- Irimia 1973:** M. Irimia, *Descoperiri noi privind populația autohtonă a Dobrogei și legăturile ei cu coloniile grecești (sec. V-I î.e.n.)*, Pontica, 6, 1973, p. 7-71.
- Martini 2002:** R. Martini, *Monete romane imperiali contramarcate di bronzo dall'area delle province della Moesia e della Thracia di I secolo D.C.*, I, Milano, 2002.
- Preda 1973:** C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, Ed. Academiei Republicii Socialiste, 1973.
- Sîrbu 1983:** V. Sîrbu, *Nouvelles considérations générales concernant l'importation des amphores grecques sur le territoire de la Roumanie (les VIe-ler siècles av.n.è.)*, Pontica, 17, 1983.
- Talmațchi 2000:** G. Talmațchi, *Monede geto-dacice descoperite în Dobrogea în Istro-Pontica*. Muzeul Tulcea la a 50-a aniversare. 1950-2000, Tulcea, 2000, p. 387-392.
- Talmațchi 2008:** G. Talmațchi, *Aspecte ale prezenței monedelor geto-dacice în teritoriul pontic prin prisma noilor descoperiri*, Pontica, 41, 2008, p. 473-532.

Lista ilustrațiilor / Liste des illustration

Planșa I. Tezaurul de monede geto-dacice de tip Inotești-Răcoasa de la Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța din 1940 (1-4); sesterți romani contramarcați (5-7). Contramărcile sunt mărite de 1,5 - 2 ori.

Planche I. Trésor des monnaies géto-daces de type Inotești-Răcoasa découvert à Cochirleni, com. Rasova, dép. de Constanța en 1940 (1-4); sesterces roumains contremarques (5-7). Les contremarqués sont agrandies par 1,5 - 2 fois.

Planșa II. Monede de bronz descoperite la Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța.

Planche II. Monnaies de bronze découvertes à Cochirleni, com. Rasova, dép. de Constanța.

Planșa I. Tezaurul de monede geto-dacice de tip Inotești-Răcoasa de la Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța din 1940 (1-4); sesterți romani contramarkați (5-7). Contramărcile sunt mărite de 1,5 – 2 ori.

Planșa II. Monede de bronz descoperite la Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța.